

К.е.н. Яковенко Р. В., Семенюк К. О.

Кіровоградський національний технічний університет

НАПРЯМИ МІНІМІЗАЦІЇ БЕЗРОБІТТЯ

Безробіття вважається, з одного боку, важливим стимулятором активності працюючого населення, а з іншого – вкрай небажаним явищем. Економічні втрати від безробіття – це невипущена продукція, скорочення платоспроможного попиту, звуження споживчого ринку, наростання елементів кризи виробництва. Перебування ж людей у статусі безробітних спричиняє часткову або повну втрату доходів, професійних навичок, зниження рівня життя, втрату почуття власної гідності, що перешкоджає поверненню людей на ринок праці. Безробіття заважає суспільству рухатися до своїх потенційних можливостей.

Найбільш відомою теорією, що пояснює причини безробіття, є теорія Дж.М. Кейнса, що змінила в середині 30-х років теорію класиків-економістів, що пояснюють причину безробіття високим рівнем заробітної плати. За Кейнсом, безробіття – зворотна функція сукупного попиту. Недостатній обсяг ефективного попиту обумовлює млявість інвестиційного процесу і неможливість забезпечення зайнятості, що веде до росту безробіття. Вихід з цієї ситуації Кейнс бачив у підвищенні ролі держави у формуванні сукупного попиту за рахунок збільшення державних витрат, насамперед – на інвестиційні товари. За Ф. Хайеком, безробіття – це прямий результат короткозорої політики повної зайнятості. Зростання державних витрат неминуче веде до інфляції, що досягає критичної оцінки і стає причиною безробіття. Вихід з цього замкнутого кола один – припинити інфляційну політику повної зайнятості. Звичайно, на першому етапі це приведе до різкого стрибка безробіття, але саме це дасть можливість виявити всі пороки в розміщенні праці, розробити і здійснити неінфляційними методами програму забезпечення високого і стабільного рівня зайнятості.

На даний час у світлі трансформації економічної системи в нашій країні склалася специфічна ситуація, коли традиційні методи подолання безробіття

малоефективні чи неефективні взагалі. Для з'ясування цього розглянемо традиційні заходи вирішення проблеми безробіття:

1. Створення нових робочих місць паралельно з вже існуючими.

2. Розширення сфери послуг. Через значне падіння рівня життя попит на послуги скорочується. Ростуть лише послуги недержавного сектора, що є негативним явищем.

3. Дотації на створення робочих місць, пільги при найманні, допомога малому і середньому бізнесу.

4. Перенавчання або підвищення кваліфікації кадрів. Ці заходи допомагають, коли одні галузі вгасають, а інші розвиваються, тобто при структурній перебудові господарства.

5. Інвестиційні фонди міністерств і відомств.

Зазначені процеси трансформації економіки України повинні проходити з урахуванням монетарних чинників тому, що в протилежному випадку інфляція зведе нанівець зусилля реформаторів.

Тепер розглянемо, які ж реальні кроки може застосовувати держава для зменшення рівня безробіття. Рівень фрикційного безробіття може бути знижений за рахунок:

- 1) поліпшення інформаційного забезпечення ринку праці. В усіх країнах цю функцію виконують організації з працевлаштування (біржі праці). Вони збирають у роботодавців інформацію про існуючі вакансії і повідомляють її безробітним;

- 2) усунення факторів, що знижують мобільність робочої сили. Для цього необхідно насамперед: створення розвинутого ринку житла; збільшення масштабів житлового будівництва; скасування адміністративних перешкод для переїзду з одного населеного пункту в інший.

Скороченню структурного безробіття найбільше сприяють програми професійного перенавчання і перекваліфікації. Такого роду програми повинні привести до того, щоб робоча сила найкращим ладом відповідала наявним

робочим місцям. Програми професійної підготовки забезпечують як підготовку на робочих місцях, так і в спеціальних навчальних закладах для безробітних, молоді, а також для робочих старших віків, чия професія виявилася застарілою.

Найскладніше боротися з циклічним безробіттям, для вирішення такої задачі найбільш ефективними є наступні заходи: створення умов для росту попиту на товари. Попит на ринку праці – похідний і залежить від ситуації на ринках товарів і послуг. Якщо зайнятість зростає, безробіття впаде в тому випадку, якщо товарні ринки пред'являть більший попит і для його задоволення треба буде найняти додаткових працівників. Способами збільшення попиту є:

1. Стимулювання росту експорту. Це може привести до росту обсягів виробництва і, відповідно, - зайнятості на них;
2. Підтримка і заохочення інвестицій у реконструкцію підприємства з метою підвищення конкурентоздатності продукції.

Отже, проблема безробіття є ключовим питанням у ринковій економіці, і не вирішивши його неможливо налагодити ефективну діяльність економіки. Воно характеризується незайнятістю певної частини економічно активного населення (трудових ресурсів) унаслідок об'єктивних причин, притаманних ринковій економіці, таких як циклічність розвитку економіки, суперечливий характер НТП, високі темпи модернізації виробництва, дія закону народонаселення тощо. Серед перспективних шляхів зниження безробіття найбільш цікавими є: скорочення робочого тижня, роботизація, розширення сфери послуг і надомного виробництва. Основними методами повинні стати стимулювання ділової активності, технологічне переозброєння і забезпечення самозайнятості населення. Це дозволить підвищити рівень зайнятості та особисті доходи населення шляхом створення нових робочих місць, що, в свою чергу, приведе до розвитку виробництва і підвищення рівня розвитку національної економіки.